

Výstava Uprchlíky v Šanghaji představuje ghetto Hongkew očima uprchlíků a objektivem Arthura Rothsteina

Arthur Rothstein: Společná kuchyně a prádelna na dvorku obytného bloku, duben 1946Foto: Arthur Rothstein Archive, Avery Architectural and Fine Arts Library, Columbia University, New York

Židovské muzeum v Praze pořádá už třetí výstavu věnovanou fenoménu uprchlictví a migrace. Od května je možné se v Galerii Roberta Guttmanna v Praze seznámit s málo známou historií takzvaného šanghajského ghetta, v němž našli útočiště středoevropští Židé v době, kdy téměř celý svět přijímání uprchlíků odmítal.

Před holocaustem se lidé snažili utéct doslova kamkoli. Část středoevropských Židů přežila válku překvapivě v Šanghaji. Jak se do Číny dostali, popisuje Michaela Sidenberg z Židovského muzea v Praze.

Arthur Rothstein: Heim na Chaoufoong Road, duben 1946Foto: Arthur Rothstein Archive, Avery Architectural and Fine Arts Library, Columbia University, New York

„Českoslovenští Židé odcházeli do Šanghaje po okupaci v březnu 1939. Ta situace je poněkud odlišná od Židů rakouských a německých, protože kulminační bod jejich emigrace byl už po křišťálové noci v roce 1938. Nicméně Šanghaj byla jednou z posledních destinací, kam bylo možné odejít, emigrovat, aniž by člověk potřeboval vízum, a musel se podrobit nějakým naprosto nedosažitelným kvótám, které platily například pro Severní Ameriku. Od Evianské konference jakákoliv země kromě Dominikánské republiky a několika výjimek naprosto odmítala přijmout jakákoliv židovské uprchlíky.“

Představu o tom, jak vypadalo prostředí židovských uprchlíků ve východní Asii, si mohou udělat návštěvníci výstavy *Uprchlíky v Šanghaji*. 22 snímků amerického fotografa *Arthur Rothsteina* zachycují životní podmínky v ghettu *Hongkew* v polovině dubna 1946.

Arthur Rothstein: Vstup do tzv. Designated Area v Hongkew, duben 1946Foto: Arthur Rothstein Archive, Avery Architectural and Fine Arts Library, Columbia University, New York

„Rakouských, německých, československých, polských, maďarských, zkrátka středoevropských Židů tam od roku 1937 přišlo na 20 tisíc. Těch Čechoslováků tam z toho proporčně byla pouze malá část, uvádí se asi na 400 osob, které jsou na seznamu československého konzulátu.“

V únoru roku 1943 vydaly japonské autority úřady nařízení, že se všichni uprchlíci, kteří přišli do Šanghaje po roce 1937, musí soustředit do tzv. Určeného území.

„To bylo 2,5 kilometrů čtverečních v tehdy už zruinovaném, Japonci naprosto rozbombardovaném Hongkew. Do té doby mohla žít kdekoliv v Šanghaji, samozřejmě úměrně své ekonomické situaci, která nebyla vždy nejlepší. Ty podmínky tam byly velice těžké, uvážíme-li, že byl nedostatek jídla, léků, ošacení a samozřejmě ta čtvrť byla v rozvalinách, hygienické podmínky byly naprosto otřesné, ale stále se tam dalo přežít. Což bylo naprosto odlišné od situace v Evropě, kde už v té době probíhaly masové deportace do vyhlazovacích táborů.“

Arthur Rothstein: Mytí nádobí u společného vodovodu, duben 1946Foto: Arthur Rothstein Archive, Avery Architectural and Fine Arts Library, Columbia University, New York

Nejhorší byla situace židovských uprchlíků z Německa a Rakouska.

„Oni tam odcházeli obrání naprosto úplně o všechno už z těch svých tehdejších zemí, z území německé říše. Mnoho z nich šlo třeba rovnou z Dachau, z koncentračních táborů, odkud je propustili a dali jim pár týdnů na absolvování celého toho složitého vystěhovaleckého procesu a s

pěti Markami v kapse odcházeli. Ti pak byli odkázáni na tzv. heimy, na komunitní bydlení, která tam bylo organizováno částečně mezinárodními podpůrnými organizacemi, pokud to ještě šlo a mohly tam ještě působit a byly tam možné nějaké finanční podpory. A posléze ta komunita, která tam byla už historicky od 19. století (a ten kontext tady také líčíme a návštěvníci se s ním mohou podrobně seznámit), tam organizovala tato záchytná pomocná zařízení. Nebyly to samozřejmě jen ty heimy, byly to i vývařovny jídla, nemocnice atd., co tam všechno bylo nutné zařídit pro to množství lidí, kteří neměli vůbec nic.“

Arthur Rothstein: Příprava macesových knedlíčků v čínském kotlíku, duben 1946Foto: Arthur Rothstein Archive, Avery Architectural and Fine Arts Library, Columbia University, New York

Fotografie Arthura Rothsteina tvoří hlavní část výstavy, ale najdeme tam i dobové dokumenty a videa s vyprávěním pamětníků.

„Na těch fotografiích můžeme vidět jednak distribuci potravinové pomoci, podmínky v těch společných ubytovnách, v heimu, uprchlickou kantýnu s typickým středoevropským menu, komunitní kuchyni, která spontánně vznikla pro potřebu obyvatel jednoho z heimů v jednom z vnitřních dvorů a sloužila také jako prádelna. Můžeme tady vidět židovský pár, který z té distribuované potravinové pomoci před Pesachem v dubnu 1946 připravuje na takovém improvizovaném čínském kotlíku macesové knedlíčky.“

Výstavu Trosečníky v Šanghaji můžete navštívit do 11. září.

http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/vystava-uprchliky-v-sanghaji-predstavuje-ghetto-hongkew-ocima-uprchliku-a-objektivem-arthura-rothsteina--1617989